

Research Paper

Multilevel analysis of relationship between parental popularity, maladaptive schemas and perfectionism in gifted adolescents

Seyedeh Atefeh Mahdavi¹, GholamAli Afrooz², Masoud GholamAli Lavasani³, Zahra Naghsh⁴

1. Ph.D Student in Psychology of Exceptional Children Group, Science & Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Professor, Psychology of Exceptional Children Group, Faculty of Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran.
3. Associate Professor, Educational Psychology Group, Faculty of Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran.
4. Assistant Professor, Educational Psychology Group, Faculty of Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran.

Citation: Mahdavi S.A, Afrooz Gh.A, GholamAli Lavasani M, Naghsh Z. Multilevel analysis of relationship between parental popularity, maladaptive schemas and perfectionism in gifted adolescents. J of Psychological Science. 2022; 21(112): 727-741.

URL: <https://psychologicalscience.ir/article-1-1377-fa.html>

ORCID

doi [10.52547/JPS.21.112.727](https://doi.org/10.52547/JPS.21.112.727)

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Early maladaptive schemas,
Perfectionism,
Gifted adolescents,
Popularity of parents

Background: The paramount role of parent-child relationships has always been recognized in the emergence of personality traits and the formation of early maladaptive schemas. Early maladaptive schemas and perfectionism can raise in a family atmosphere, but the researches had less attention on the role of family in gifted students' perfectionism.

Aims: The purpose of this study was to test the relationship between popularity of parents and the creation of early maladaptive schemas with the perfectionism of gifted adolescents based on multilevel analysis.

Methods: The research is a multilevel correlational study. The statistical population of the present study included girl gifted students of Tehran's gifted high schools at individual level, and their parents at the environmental level. In this study, for each higher level variable (father or mother), three individual level variables (student) were considered. Plus, 100 people (50 fathers and 50 mothers) were chosen as the higher level sample, and 300 students were selected as the individual level sample. The sample were asked to fill 3 sets of questionnaires, popularity of parents' questionnaire (Afrooz et al., 2013), Perfectionism Scale (Heel et al, 2010) and schema inventory for children (Rijekboer & De Boo, 2010).

Results: Implementing two-level analysis, the positive effect (.001) of rejection and exaggerated expectations on negative perfectionism in student level variables were identified. In family level variables, the effect of father popularity on negative perfectionism was significant (.05). Also, the reliability value of the model (.70) confirms the proper fitting of the first and second models.

Conclusion: These findings generally suggested that student and family level variables are associated with predicting negative perfectionism and the role of environmental variables such as family, school, culture and society in the perfectionism of gifted adolescents should be surveyed to reduce the prevalence of this issue.

Received: 13 Aug 2021

Accepted: 16 Sep 2021

Available: 22 Jun 2022

* **Corresponding Author:** GholamAli Afrooz, Professor, Psychology of Exceptional Children Group, Faculty of Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran.

E-mail: afrooz@ut.ac.ir

Tel: (+98) 9125347445

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Adolescence is among most important periods of human's life in which fundamental changes in biological, psychological and social development appear (Sadock, 2015). In this phase, the need for emotional balance, especially the balance between emotions and intellect, understanding the value of self, self-awareness, choosing actual goals in life, emotional independence from family and establishing healthy relationships are crucial (Luna et al., 2010). Encountering difficulties and crises of this period, many adolescents engage in behaviors that jeopardize their present and future health. Hence, the issues and variables affecting mental health in this period should be addressed to a proper extent (Stanford et al., 2017). In the meantime, gifted adolescents are more prone to social harm due to their greater need for irritability, curiosity, analyzing, and other individual differences (Flanagan, 2018). Tendency to perfectionism (Mofield and Parker, 2019; Stricker et al., 2020) is one of these sort of harms among these group. Based on false inner beliefs, perfectionists believe that flawless results can be achieved through more effort, and since such result is not practical, they would suffer from some psychological disorders (Davis & Wosinski, 2012). Another misconception of perfectionists is the over-generalization of failure experiences, which leads to the creation of damaged cognitions (Zargar et al., 2012). Plus, cognitive errors or maladaptive schemas are among the characteristics of negative perfectionism that have been confirmed by various studies (Smith et al., 2018). On early maladaptive schemas, Yang (1994) explicitly states that these schemas are influenced by the atmosphere of family and parenting in childhood. Similar point of view exist on perfectionism (Lee et al., 2020). Despite the impact of family and parents on perfectionism and early maladaptive schemas, previous studies (Nazari et al., 2015; Lang, 2015; Meyer & Wissemann, 2020) have directed their attention to individual level variables in predicting the factors related to these two variables and the higher level variables, such as family, have not been taken into consideration

properly, or have been examined in terms of individual level.

Popularity of parents is one of these family level variables that might be effective in predicting early maladaptive schemas and perfectionism. Accordingly, popularity of parents refers to the degree of respect which children have for the parents and parenting. In this regard, the study of Meyer and Wissemann (2020) displayed that specific parental behaviors controlling, can increase the degree of perfectionism of children by reducing the popularity of parental status. Given the above and the lack of research on the effect of parental popularity as a higher level variable on early maladaptive schemas and perfectionism, the present study intends to fill this research gap with a multilevel framework study and seek an answer to the question of whether popularity of parents as first level variables have impact on early maladaptive schemas and negative perfectionism as second level variables?

Method

The present study is a correlational study with the aim of predicting the negative perfectionism of adolescents from individual (early maladaptive schemas) and environmental (popularity of parental) variables. Given that the variables are examined at both individual and family levels, Hierarchical linear models (HLM) were employed.

The statistical population of the present study included girl gifted students of Tehran's gifted high schools at individual level, and their parents at the environmental or family level. For each higher level variable (mother or father), three individual level variables (student) were selected. Since the sample size should had been large in the first level and more limited in the second level (Moss & Hawks, 2004), 100 people (50 fathers and 50 mothers) were chosen as the sample of this study, and 300 students were enrolled. The instruments utilized in this study were popularity of parents' questionnaire (Afrooz et al., 2013), Perfectionism Scale (Heel et al, 2010) and schema inventory for children (Rijkboer & De Boo, 2010). The data were analyzed using HLM software and multilevel analysis.

Results

According to Table 1, the mean and standard deviation values indicate the appropriate data scatter

and the skewness and kurtosis values show the normal distribution of the data.

Table 1. Descriptive Statistics of Variables

Level	Variable	Mean	Std. Deviation	skewness	Kurtosis
Students	Negative perfectionism	101.67	24.64	0.40	-0.09
	Rejection	7.83	2.08	0.37	-0.19
	Impaired performance	9.33	1.69	-0.02	-0.30
	Damaged restrictions	5.59	1.82	0.18	-0.74
Parents	Exaggerated expectations	5.97	1.52	0.34	-0.60
	Father's popularity	101.49	25.38	-0.13	-0.42
	Mother's popularity	109.37	26.56	-0.20	-0.84

According to Model 2, the relationship between rejection and exaggerated expectations with negative perfectionism is significant, but no relation was found between impaired performance and damaged restraints with negative perfectionism (Model 2). Additionally, the results of Model 3 displayed that among the second level variables (popularity of

parents), the effect of father's popularity on negative perfectionism was significant while mother's popularity have no significant effect. According to the following formulas, the variance of negative perfectionism between parental popularity levels is 20%, and negative perfectionism can predict individual levels by the value of 39%.

Table 2. The effects of predictors on students' negative perfectionism for the second and third mode

Fixed effect factor	Model 3			Model 2		
	B	SE	P	B	SE	P
Level 1						
Rejection	3.81	0.97	0.001	3.81	3.89	0.001
Impaired performance	-1.18	0.83	NS	-1.18	1.41	NS
Damaged restrictions	1.60	0.91	NS	1.60	1.75	NS
Exaggerated expectations	6.02	1.09	0.001	6.02	5.50	0.001
Level 2						
Father	0.05	0.10	-0.21	-	-	-
Mother	NS	0.09	0.15	-	-	-
Random Effect Factor	Variance	χ^2	P	Variance	χ^2	P
Error of Model	17.47	587.64	0.001	17.71	562.52	0.001
Level 1 Effect	3.81	-	-	3.81	-	-

Conclusion

Examining the hypotheses of the study through a two-level hierarchical analysis approach showed that at the individual level, the effect of early maladaptive schemas components on negative perfectionism included rejection and exaggerated expectations, yet the effect of impaired performance and damaged restraints on negative perfectionism was not significant. This finding can be explained from different perspectives, for instance, the common characteristics of people suffering from negative perfectionism and those who suffer from early maladaptive schemas can be pointed out. In fact, both

negative perfectionism and early maladaptive schemas are correlated with low self-esteem, anxiety, stress, self-blame and guilt (Boone et al., 2013). On the other hand, according to Mason and his colleagues (2005), schemas form the core and foundation of individuals' self-concept, and can be source of negative emotion, personality disorder, or psychological damage such as negative perfectionism (Azari, 2017).

Regarding the effects of the second level or parents' popularity on negative perfectionism, the results of the hierarchical analysis test demonstrated that in the second level, the father's popularity had a significant effect on negative perfectionism, however the

mother's popularity on negative perfectionism was not significant. To elucidate this finding, it can be stated that according to Bandura's theory of observational learning (Bandura & Evans, 2006), parents' behavior leads the behavior of children and perfectionism is no exception, and any behaviors related to parents' perfectionism can lead to perfectionism of children in future. As Walton et al. (2020) suggested, there is a notable relationship between parents' perfectionism and children's perfectionism. However, in this survey, the father's popularity had a negative effect on perfectionism, while the relationship between mother's popularity and perfectionism was not significant. Explaining this finding, the position of fathers, the existing patriarchy or masculism in Iranian culture, should be mentioned. As in the most Iranian families, fathers have a major role in caring girls, and this in many cases leads to authoritarian behaviors (Yazdkhasti & Shiri, 2008), this factor might reduce the popularity of the fathers among daughters which causes increasing of negative perfectionism in them.

Based on the findings of the present study which exhibited the effectiveness of family level and individual level on negative perfectionism, educational, counseling and health centers can also consider higher level variables in guiding or treating students.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The authors extracted this article from the Ph.D. dissertation of the first author, which approved under in the Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Science & Research Branch, Tehran. Ethical considerations like gaining the informed consent of the participants and the confidentiality of responses were considered in this research.

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the senior author, the second were the supervisors and the third and forth was the advisors.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the supervisor, the advisors, the participants, and the authorities of the Iranian National Gas Company in Tehran, Iran.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تحلیل چندسطحی رابطه محبوبیت والدین، شکل گیری طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال طلبی نوجوانان تیزهوش

سیده عاطفه مهدوی^۱، غلامعلی افروز*^۲، مسعود غلامعلی لواسانی^۳، زهرا نقش^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استاد تمام، گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۳. دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۴. استادیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

محبوبیت والدین،
طرحواره‌های ناسازگار اولیه،
کمال طلبی،
نوجوانان تیزهوش

زمینه: رفتار اعضای خانواده تابعی از رفتار سایر اعضای خانواده است که مستقیماً بر یکدیگر اثر دارند. طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی، هر دو به شدت متأثر از بافت خانواده می‌باشند که در دانش‌آموزان تیزهوش عملکردی مختل دارند، اما بررسی علل شیوع آن در بستر خانواده مغفول مانده است.

هدف: هدف مطالعه حاضر آزمون رابطه محبوبیت والدین و شکل‌گیری طرحواره‌های ناسازگار اولیه با کمال‌طلبی نوجوانان تیزهوش براساس تحلیل چندسطحی بود.

روش: روش مطالعه حاضر همبستگی براساس مدل چندسطحی بود. جامعه آماری مطالعه حاضر در سطح فردی شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه مدارس تیزهوشان دخترانه شهر تهران، و در سطح محیطی شامل والدین دانش‌آموزان بود. در این مطالعه به ازای هر متغیر سطح بالاتر (پدر یا مادر)، سه متغیر سطح فردی (دانش‌آموز) انتخاب شد. در مطالعه حاضر ۱۰۰ نفر (۵۰ پدر و ۵۰ مادر) به عنوان نمونه سطح بالاتر، و تعداد ۳۰۰ نفر دانش‌آموز نیز به عنوان نمونه سطح فردی انتخاب شد. گروه نمونه به پرسشنامه‌های مقیاس محبوبیت والدین افروز و همکاران (۱۳۹۴)، مقیاس کمال‌گرایی هیل و همکاران (۲۰۱۰) و طرحواره‌های ناسازگار اولیه ریچکبوئر و دبو (۲۰۱۰) پاسخ دادند.

یافته‌ها: با استفاده از تحلیل دوسطحی، نشان داده شد که در متغیرهای سطح دانش‌آموز، طردشدگی و انتظارات مبالغه‌آمیز اثر مثبتی بر کمال‌گرایی منفی داشتند (۰/۰۰۱)، و در متغیرهای سطح خانواده نیز اثر محبوبیت پدر بر کمال‌گرایی منفی معنی‌دار بود (۰/۰۰۵). همچنین مقدار پایایی مدل (۰/۷۰) نیز برازش مناسب مدل اول و دوم را نشان می‌دهد.

نتیجه‌گیری: نتایج بطور کلی نشان داد متغیرهای سطح دانش‌آموز و خانواده در پیش‌بینی کمال‌گرایی منفی دخیل هستند و نقش متغیرهای موجود در محیط همانند خانواده، مدرسه، فرهنگ و جامعه، باید در بررسی کمال‌طلبی نوجوانان تیزهوش مورد بررسی قرار داده شود تا بتوان میزان شیوع این پدیده را کاهش داد.

دریافت شده: ۱۴۰۰/۰۵/۲۲

پذیرفته شده: ۱۴۰۰/۰۶/۲۵

منتشر شده: ۱۴۰۱/۰۴/۰۱

پرتال جامع علوم انسانی

* نویسنده مسئول: غلامعلی افروز، استاد تمام، گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

ایمانامه: afrooz@ut.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۲۵۳۴۷۴۴۵

مقدمه

یکی از مهمترین گذارها در طی نمو انسان، دوره نوجوانی است که با تغییرات اساسی در رشد زیستی، روانشناختی و اجتماعی همراه می‌باشد و سنین ۱۲ تا ۱۹ سالگی را شامل می‌شود (سانگ و لی، ۲۰۱۸). در این دوره، نیاز به تعادل هیجانی و عاطفی به‌ویژه تعادل بین عواطف و عقل، درک ارزش وجودی خویش، خودآگاهی، انتخاب هدف‌های واقعی در زندگی، استقلال عاطفی از خانواده، حفظ تعادل روانی و عاطفی در برابر عوامل فشارزای محیط و برقراری روابط سالم با دیگران از اهمیت زیادی برخوردار هستند (لونا، پادمان هان و او هرن، ۲۰۱۰). این فشارهای درونی همگانی و انتظارات اجتماعی همراه آن‌ها احتمالاً موجب ایجاد بلا تکلیفی، خودناباوری و ناامیدی در نوجوانان می‌شوند (حبیبی، غرابی و عاشوری، ۱۳۹۲). این دوره، دوران بازاندیشی ارزش‌ها و تصمیمات ناپایدار است، لذا آسیب‌های جدی و جبران‌ناپذیری در کمین است (کرامتی، مطهرنژاد، کدیور، عرب‌زاده، ۱۴۰۰) که امکان دارد به مشکلات رفتاری همچون خودزنی^۱ یا خود آسیب‌رسانی^۲ منتهی گردد (لوول و کلیفورد، ۲۰۱۶). بسیاری از نوجوانان در مقابله با دشواری‌ها و بحران‌های این دوره، دست به رفتارهایی می‌زنند که سلامت حال و آینده آنان را مورد تهدید قرار می‌دهد (موسیوند، ۱۴۰۰)، بر این اساس توجه به مسائل و متغیرهای مؤثر بر سلامت روان در این دوره مهم و حائز اهمیت است (استنفورد، جونز و هادسون، ۲۰۱۷). در این بین، نوجوانان تیزهوش و سرآمد، به دلیل نیازمندی بیشتری به تحریک‌پذیری، کنجکاوی، تجزیه و تحلیل مسائل و سایر تفاوت‌های فردی (فلانگان، ۲۰۱۸)، در معرض آسیب‌های اجتماعی بیشتری می‌باشند، که گرایش به کمال‌طلبی (موفیلد و پارکر، ۲۰۱۹؛ استریکر، بوچر، اشناپدر و پریکل، ۲۰۲۰) از جمله این آسیب‌ها در بین این دانش‌آموزان است. کمال‌گرایی^۳ به‌عنوان یکی از سازه‌های شخصیتی شناخته می‌شود، و کمال‌گراها به عنوان افرادی شناخته می‌شوند که تمایل به کامل بودن در تمام ابعاد زندگی را دارند (شانون، گلدبرگ، فلت و هاویت، ۲۰۱۸؛ لوین، گرین، وارنر و میلایوسکی، ۲۰۱۹). کمال‌گراها براساس باورهای درونی نادرست، اعتقاد دارند که می‌توان با تلاش بیشتر به نتایج بی‌عیب و نقص

دست یافت و از آنجایی که دستیابی به چنین نتیجه‌ای، در عمل مقدور نیست، دچار برخی آسیب‌های روانشناختی می‌شوند (داویس و ویسینسکی، ۲۰۱۲). از دیگر باورهای نادرست کمال‌گرایان، تعمیم بیش از حد تجارب شکست می‌باشد، که منجر به ایجاد شناخت‌های معیوب می‌شود (زرگر، مردانی و مهرابی‌زاده هنرمند، ۱۳۹۱). با این حال، صاحب‌نظران باور دارند که کمال‌گرایی دارای دو بُعد مثبت و منفی است؛ رقابت سازنده، تلاش در کسب برتری و تحقق اهداف شخصی، پذیرش محدودیت‌ها و شکست‌های خود و سعی در جبران آن‌ها داشتن، نمودهایی از کمال‌گرایی مثبت هستند و در مقابل داشتن اهداف غیرواقع‌بینانه، اجتناب از شکست، آسیب‌پذیری در برابر انتقادات و احساس نارضایتی، از مصادیق کمال‌گرایی منفی می‌باشند (توتونچی، سامانی و زندی‌قشقای، ۱۳۹۱؛ استوماس و همکاران، ۲۰۱۹). با این حال خطاهای شناختی و یا طرحواره‌های ناسازگار از جمله ویژگی‌های کمال‌گرایی منفی می‌باشد که مورد تفوق مطالعات مختلف قرار گرفته است (اسمیت و همکاران، ۲۰۱۸)، همچنین آسیب‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه (محمدی، رفیعی، امینی و امیری، ۱۳۹۵) در بین نوجوانان، خصوصاً نوجوانان تیزهوش (سانگ و لی، ۲۰۱۸) مورد حمایت محققان قرار گرفته است. به عبارت دیگر رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی منفی مورد حمایت تحقیقات مذکور قرار گرفته است.

طرحواره‌ها^۴ شامل گستره زیادی هستند و به باورهای عمیق فرد در مورد خود و جهان اطرافشان اشاره دارند که ریشه در آموزه‌ها و تجارب سال‌های نخستین زندگی دارند. به بیان دیگر حاصل تعامل والدین با کودک هستند که به تدریج و در طول زمان شکل گرفته‌اند و به‌صورتی نظام‌مند، کل زندگی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. با این حال، آن دسته از طرحواره‌هایی که منجر به شکل‌گیری مشکلات روانشناختی می‌شوند، طرحواره‌های ناسازگار اولیه^۵ نامیده می‌شوند (یانگ، ۱۹۹۴). طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عمیق‌ترین سطح شناختی از طرحواره‌ها بوده و مرکز سازماندهی شخصیت به شمار می‌روند (تیم، ۲۰۱۰). طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌توانند بر بروز بسیاری از آسیب‌های روانی در دوران بزرگسالی اثرگذار باشند، برای نمونه طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌توانند

4. schema

5. early maladaptive schemas

1. self-cutting

2. self-injury

3. perfectionism

مولد کمال‌گرایی منفی در بزرگسالی باشند (سلمان پور، فرید، سلمان پور و قاسم‌زاده، ۱۳۹۳). در این زمینه همچنین مطالعه بازدار و موسوی (۱۳۹۷) نشان داد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه با کمال‌گرایی منفی در ارتباط می‌باشند. همچنین مطالعه بون، بارت، و اندرچن و کلاس (۲۰۱۳) نشان داد که کمال‌گرایی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه نه تنها با هم ارتباط دارند، بلکه در کنار هم می‌توانند پیش‌بینی‌کننده برخی اختلالات روانشناختی نیز باشند. هرچند جهت درمان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و یا کاهش کمال‌گرایی منفی تلاش‌هایی صورت گرفته است (لانگ، ۲۰۱۵؛ مایر و وایزمن، ۲۰۲۰)، اما در این درمان‌ها توجه به عامل بافت خانواده مغفول مانده است. به بیان دیگر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی، هر دو به شدت متأثر از بافت خانواده می‌باشند. در مورد طرحواره‌های ناسازگار اولیه، دیدگاه یانگ (۱۹۹۴) صراحتاً اعلام می‌کند که این طرحواره‌ها متأثر از جو خانواده و تربیت در دوران کودکی می‌باشند، در مورد کمال‌گرایی نیز دیدگاه‌های مشابهی وجود دارد (لی، ها و جو، ۲۰۲۰). علی‌رغم تأثیر خانواده و والدین بر کمال‌گرایی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه، مطالعات گذشته (هاشمی و لطیفیان، ۱۳۹۱؛ بشارت، عزیزی و حسینی، ۱۳۸۹؛ نظری و همکاران، ۱۳۹۴؛ لانگ، ۲۰۱۵؛ مایر و وایزمن، ۲۰۲۰) در پیش‌بینی عوامل مرتبط با این دو متغیر به متغیرهای سطح فردی توجه داشته‌اند و به تأثیر متغیرهای سطح بالاتر همچون خانواده کم‌توجه بوده‌اند و یا متغیر خانواده را در قالب سطح فردی مورد بررسی قرار داده‌اند. رفتار اعضای یک خانواده تابعی از رفتار سایر اعضای خانواده است که مستقیماً بر یکدیگر اثر دارند. به عبارتی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که مشکلات رفتاری کودکان با رفتار والدین رابطه دوسویه دارد (موسی‌زاده مقدم، ارجمندنی، افروز و غبارب‌ناب، ۱۳۹۷).

همانطور که ذکر شد، مطالعاتی که اثر خانواده بر کمال‌گرایی (بشارت و همکاران، ۱۳۸۹؛ میلر و نیومستر، ۲۰۱۷) یا طرحواره‌های ناسازگار را (شهامت، ۱۳۸۹؛ گیبسون و فرانکس، ۲۰۱۹) مورد بررسی قرار داده‌اند، بیشتر به سبک‌های فرزندپروری توجه داشته‌اند، که در سطح فردی مورد بررسی قرار گرفته است، در حالی که متغیرهای مرتبط با خانواده، فرهنگ و جامعه در صورتی که در سطح بالاتر مورد بررسی قرار گیرند، می‌توانند به نتایج دقیق‌تری دست یابند که در مطالعات گذشته، مغفول مانده است. محبوبیت والدین یکی از این متغیرهای سطح خانواده می‌باشد که می‌تواند

در پیش‌بینی طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی مؤثر باشد. محبوبیت بیانگر جایگاه و موقعیت یک فرد در نزد دیگران می‌باشد که به موجب آن، فرد مورد احترام قرار می‌گیرد (اسدی و همکاران، ۱۳۹۴). بر این اساس محبوبیت والدین نیز به میزان احترام فرزندان نسبت به جایگاه پدر و مادر اطلاق می‌شود. در این راستا مطالعه مایر و وایزمن (۲۰۲۰) نشان داد که رفتارهای خاص والدین، مثل کنترل‌گری، می‌تواند به واسطه کاهش محبوبیت جایگاه والدین، میزان کمال‌گرایی فرزندان را تشدید کند. همچنین لازم به ذکر است که تیزهوشان به‌عنوان آینده‌سازان کشور قلمداد می‌شوند و باید از احساس مطلوبی نسبت به والدین، دوستان و افراد جامعه برخوردار باشند تا بتوانند در مسیر تحصیلات و شغل خود موفق باشند. از سوی دیگر، با توجه به تأثیری که محیط خانواده و تعاملات والد - فرزند بر ایجاد احساسات، رفتارها و باورهای فرزندان ایفا می‌نماید، بررسی نقش آنان در مسائل مرتبط با فرزندان، حائز اهمیت می‌باشد. با توجه به مطالب ذکر شده و عدم مطالعه تأثیر محبوبیت والدین به‌عنوان متغیر سطح بالاتر بر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی، مطالعه حاضر در نظر دارد به جهت پُر کردن این خلاء تحقیقاتی، در قالب یک مطالعه چندسطحی به این سؤال پاسخ دهد که آیا محبوبیت والدین به‌عنوان متغیر سطح اول، بر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی منفی به‌عنوان متغیرهای سطح دوم، تأثیر دارد؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش پژوهش حاضر از نوع مطالعات همبستگی با هدف پیش‌بینی کمال‌گرایی منفی نوجوانان از روی متغیرهای فردی (طرحواره‌های ناسازگار اولیه) و محیطی (محبوبیت والدین) می‌باشد، با توجه به اینکه متغیرها در دو سطح فردی و خانواده سنجیده شده‌اند، از روش مدل‌های خطی سلسله‌مراتبی استفاده شد. جامعه آماری مطالعه حاضر در سطح فردی شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه مدارس تیزهوشان دخترانه شهر تهران بود، و در سطح محیطی یا خانواده نیز شامل والدین این دانش‌آموزان بود. در این مطالعه، از روش تحلیل چندسطحی استفاده شد، چرا که به بررسی دو سطح از متغیرها (سطح دانش‌آموز و سطح خانواده) پرداخته شده است. مبتنی بر این تحلیل، به ازای هر متغیر سطح بالاتر (پدر یا مادر)، سه متغیر سطح فردی (دانش‌آموز)

انتخاب شد، از سویی حجم نمونه در سطح اول باید زیاد و در سطح دوم محدودتر می‌شود (ماس و هاکس، ۲۰۰۴)، لذا از آنجایی که در مطالعه حاضر ۱۰۰ نفر (۵۰ پدر و ۵۰ مادر) به عنوان نمونه انتخاب شدند، تعداد ۳۰۰ نفر نیز دانش‌آموز انتخاب شد. لازم به ذکر است به دلیل محدودیت‌های کرونایی از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی به شیوه در دسترس و از دانش‌آموزان و والدین حاضر در فضای مجازی، نمونه‌گیری به عمل آمد.

(ب) ابزار

مقیاس محبوبیت والدین: این مقیاس توسط افروز، اسدی، غباری و قاسم‌زاده (۱۳۹۴) تهیه شده است. مقیاس دارای ۳۰ گویه به منظور بررسی محبوبیت پدر و ۳۰ گویه به منظور بررسی محبوبیت مادر در نزد فرزندان است. محبوبیت والدین در این مقیاس با هدف ارزیابی محبوبیت والدین نزد فرزندان خود تهیه شده است و در یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (از ۱ کاملاً موافقم تا ۵ کاملاً مخالفم) نمره‌گذاری می‌شود. اسدی (۱۳۹۲) ضریب آلفای کرونباخ را برای این مقیاس برابر با ۰/۷۴ گزارش کرده است. همچنین اسدی، افروز، غبارب بناب و قاسم‌زاده (۱۳۹۴) در پژوهش خود با اجرای این مقیاس بر روی یک گروه ۱۰۰ نفری، ضریب آلفای کرونباخ را برای این مقیاس ۰/۶۳ گزارش کردند. در مطالعه حاضر برای بررسی پایایی ابزار از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ۰/۷۸ برای محبوبیت پدر و ۰/۸۱ برای محبوبیت مادر به دست آمد.

مقیاس چندبعدی کمال‌طلبی هیل: در مطالعه حاضر برای سنجش کمال‌گرایی از مقیاس کمال‌گرایی هیل و همکاران (۲۰۱۰) استفاده شد، این مقیاس دارای ۵۹ گویه و ۸ خرده‌مقیاس می‌باشد. نسخه اصلی این ابزار دارای خرده‌مقیاس‌های تمرکز بر اشتباهات، معیارهای بالا برای دیگران، نیاز به تأیید، نظم و سازماندهی، ادراک فشار از سوی والدین، هدفمندی، نشخوار فکری و تلاش برای عالی بودن بود، که مطالعه جمشیدی، حسین‌چاری، حقیقت و رزمی (۱۳۸۷) براساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی و چرخش واریماکس ۶ خرده‌مقیاس را استخراج کردند، که خرده‌مقیاس‌های نشخوار فکری، نیاز به تأیید و تمرکز بر اشتباهات با هم ادغام و خرده‌مقیاس ششم و جدید تلقی منفی از خود را شکل دادند، همچنین ابعاد تلاش برای عالی بودن، هدفمندی و نظم کمال‌گرایی مثبت

و ابعاد استانداردهای بالا برای دیگران، ادراک فشار از سوی والدین و تلقی منفی از خود کمال‌گرایی منفی را شکل دادند. مقادیر آلفا نیز در مطالعه جمشیدی و همکاران (۱۳۸۷) برای تلقی منفی از خود (۰/۸۸)، نظم (۰/۹۰)، هدفمندی (۰/۸۱)، ادراک فشار از سوی والدین (۰/۷۷)، تلاش برای عالی بودن (۰/۶۱)، استانداردهای بالا برای دیگران (۰/۳۷)، کمال‌گرایی مثبت (۰/۹۱) و کمال‌گرایی منفی هم (۰/۹۰) گزارش شد. لازم به ذکر است با توجه به هدف تحقیق از بعد کمال‌گرایی منفی در مطالعه حاضر استفاده شد، در مطالعه حاضر برای بررسی پایایی ابزار از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که ۰/۷۶ برای کمال‌گرایی منفی به دست آمد.

پرسشنامه سنجش طرحواره‌های ناسازگار اولیه: نسخه اصلی این ابزار توسط ریچکبوئر و دبو (۲۰۱۰) برای ارزیابی طرحواره‌های ناسازگار کودکان طراحی شده است، که در ایران نیز آقاییوسفی و امیرپور (۱۳۹۱) روایی و پایایی آن را بررسی کرده‌اند، در مطالعه آقاییوسفی و امیرپور (۱۳۹۱) با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و چرخش ابلیمین یازده عامل به شرح زیر استخراج شدند که در قالب چهار عامل کلی دسته‌بندی می‌شوند، خرده‌مقیاس‌های این ابزار شامل تنهایی، آسیب‌پذیری، بدرفتاری، نقص، شکست، اطاعات، معیارهای سرسختانه، ایثار، گرفتار، استحقاق و خویشتن‌داری ناکافی می‌باشند که در قالب چهار عامل دسته می‌شوند، پردشدگی (شامل بدرفتاری، نقص و شکست)، خودگردانی و عملکرد مختل (شامل آسیب‌پذیری، گرفتار، تنهایی و اطاعت)، محدودیت‌های معیوب (استحقاق، خویشتن‌داری ناکافی)، انتظارات مبالغه‌آمیز (شامل استانداردهای سرسختانه، ایثار). در مطالعه آقاییوسفی و امیرپور (۱۳۹۱) روایی محتوایی و ملاکی نیز مورد بررسی قرار گرفت، میزان آلفای کرونباخ برای کل ابزار ۰/۸۱ و ضریب گاتمن از طریق دو نیمه‌سازی سؤالات برابر با ۰/۷۳ بود. در مطالعه حاضر برای بررسی پایایی ابزار از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که برای خرده‌مقیاس‌های پردشدگی، عملکرد مختل، محدودیت‌های معیوب و انتظارات مبالغه‌آمیز به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۷، ۰/۸۲، ۰/۸۷ و ۰/۷۳ به دست آمد.

داده‌های حاصل از پژوهش، با استفاده از نرم‌افزار HLM و تحلیل چندسطحی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این قسمت ابتدا شاخص‌های توصیفی و سپس ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش و یافته‌های استنباطی نشان داده شده است.

با توجه به جدول ۱، شاخص‌های میانگین و انحراف استاندارد، نشانگر پراکندگی مناسب داده‌ها و شاخص‌های چولگی و کشیدگی نشان دهنده توزیع نرمال داده‌ها می‌باشد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

سطح	متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
دانش‌آموز	کمال‌گرایی منفی	۱۰/۱۶۷	۲۴/۶۴	۰/۴۰	-۰/۰۹
	طردشدگی	۷/۸۳	۲/۰۸	۰/۳۷	-۰/۱۹
	عملکرد مختل	۹/۳۳	۱/۶۹	-۰/۰۲	-۰/۳۰
	محدودیت‌های معیوب	۵/۵۹	۱/۸۲	۰/۱۸	-۰/۷۴
	انتظارات مبالغه‌آمیز	۵/۹۷	۱/۵۲	۰/۳۴	-۰/۶۰
والدین	محبوبیت پدر	۱۰/۱۴۹	۲۵/۳۸	-۰/۱۳	-۰/۴۲
	محبوبیت مادر	۱۰/۹۳۷	۲۶/۵۶	-۰/۲۰	-۰/۸۴

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

N	سطح	متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱		کمال‌گرایی منفی							
۲		طردشدگی	۰/۶۰ ^{**}						
۳	دانش‌آموز	عملکرد مختل	۰/۳۶ ^{**}	۰/۶۳ ^{**}					
۴		محدودیت‌های معیوب	۰/۵۰ ^{**}	۰/۵۹ ^{**}	۰/۳۹ ^{**}				
۵		انتظارات مبالغه‌آمیز	۰/۶۳ ^{**}	۰/۶۶ ^{**}	۰/۴۰ ^{**}	۰/۵۲ ^{**}			
۶		محبوبیت پدر	-۰/۲۳ ^{**}	-۰/۳۲ ^{**}	-۰/۳۹ ^{**}	-۰/۲۵ ^{**}	-۰/۲۳ ^{**}		
۷	والدین	محبوبیت مادر	-۰/۱۸ ^{**}	-۰/۲۵ ^{**}	-۰/۳۱ ^{**}	-۰/۱۹ ^{**}	-۰/۱۵ ^{**}	۰/۶۸ ^{**}	

**p<0.01, *p<0.05

جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش را به صورت دو به دو نشان می‌دهد، رابطه محبوبیت والدین (پدر و مادر) با کمال‌گرایی و مؤلفه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه منفی می‌باشد، برای نمونه رابطه محبوبیت پدر با کمال‌گرایی منفی (-۰/۲۳) می‌باشد، اما رابطه کمال‌گرایی منفی با مؤلفه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه مثبت می‌باشد، برای نمونه رابطه بین طردشدگی با کمال‌گرایی منفی (۰/۴۰) می‌باشد.

با توجه به ساختار داده‌های سلسله‌مراتبی (در اینجا سطح دانش‌آموز و خانواده)، مدل‌یابی خطی سلسله‌مراتبی دوسطحی برای بررسی کمال‌گرایی منفی نوجوانان مورد استفاده قرار گرفت. دو پیش شرط انجام تحلیل‌های چندسطحی عبارتند از: تفاوت میانگین متغیرهای مورد بررسی در سطح بالا (وجود تفاوت بین میانگین ابعاد محبوبیت والدین در بین ۵۰ خانواده (هر خانواده شامل ۵۰ پدر و ۵۰ مادر)، و توافق درون‌گروهی در صفات مشترک (اجماع ارزیابی افراد درون هر خانواده از متغیرهای سطح خود) (عزیزی و

روستا، ۱۳۸۹)، بر ایناساس برای پیش‌نیاز دوم، شاخص توافق درون‌گروهی برای ابعاد محبوبیت پدر ۰/۸۰ و محبوبیت مادر ۰/۷۸ به دست آمد که از معیار مطلوب ۰/۷۰ بالاتر بودند. همچنین نتایج تحلیل واریانس نیز برای ابعاد محبوبیت مادر ($F=2/31$, $p<0/001$) و برای محبوبیت پدر ($F=1/70$, $p<0/001$) می‌باشد که نشان می‌دهد ابعاد محبوبیت والدین در سطح خانواده متفاوت است و نشانگر رعایت شرط دوم می‌باشد. آزمون الگوی HLM شامل ۴ مرحله می‌باشد، مدل صرفاً عدد ثابت (مدل ۱)، به دنبال بررسی تفاوت میانگین‌های سطح بالا (خانواده)، در بین دانش‌آموزان مورد بررسی است، مدل ضرایب تصادفی (مدل ۲)، آثار مستقیم متغیرهای سطح پایین‌تر (طرحواره‌های ناسازگار اولیه) بر متغیر وابسته (کمال‌گرایی منفی) بررسی می‌شود، و مدل اعداد ثابت به عنوان پیامد (مدل ۳) به دنبال بررسی اثر مستقیم متغیرهای سطح بالا بر متغیرهای وابسته سطح پایین می‌باشد. در مدل، شیب‌ها به عنوان پیامد (مدل ۴) نیز وجود آثار تعدیل‌گر

متغیرهای سطح بالا بر روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته سطح پایین بررسی می‌شود (امانی، سپهریان آذر و واحدی، ۱۳۹۳). از آنجایی که مدل

۴ از اهداف تحقیق حاضر نبود، ۳ مدل اول بررسی شده‌اند.

جدول ۳. مدل صرفاً دارای عدد ثابت^۱ (مدل آنوای یک‌راهه)

اثر ثابت		ضرایب	SE			
عرض از مبدا سطح ۱		۱۰۱/۶۷۰	۱/۹۴			
اثرات تصادفی		مؤلفه واریانس	Df	χ^2	P	σ^2
پارامتر واریانس خطای مدل		۱۶/۱۸۴	۹۹	۳۲۳/۱۶۷	۰/۰۰۱	۳۴۷/۰۲
پارامتر واریانس خطای معادله سطح ۱		۱۸/۶۲۳	-	-	-	-

مدل آنوای یک راهه بررسی می‌کند که آیا میزان کمال‌گرایی دانش‌آموزان در بین خانواده‌ها متفاوت است؟ برای پاسخ به سؤال بالا، مدل غیرشرطی یا مدل آنوای^۲ اجرا شد. هدف دیگر این مدل تحلیل تفکیک واریانس کمال‌گرایی منفی در سطوح مختلف (فرد و خانواده) بود. میزان واریانس تبیین شده کمال‌گرایی منفی از روی خانواده‌ها با استفاده از فرمول زیر:

$$\rho = \tau_{00} / (\tau_{00} + \sigma^2) = 261/92 / (261/92 + 347/01) = 0/43$$

۴۳ درصد به دست آمد. در واقع سطح خانواده ۴۳ درصد از کمال‌گرایی منفی و سطوح فردی ۵۷ درصد از واریانس کمال‌گرایی منفی را تبیین می‌کنند. همچنین مقدار ($\chi^2 = 323/16, P < 0/001$) معنی‌دار بود که نشان داد متوسط کمال‌گرایی منفی دانش‌آموزان براساس سطح خانواده‌ها به‌طور معنی‌داری با هم تفاوت دارد. همچنین مقدار پایایی مدل (۰/۷۰) نیز برازش مناسب مدل اول را نشان می‌دهد.

مدل‌های بعدی برای تبیین واریانس در کمال‌گرایی منفی با پیش‌بینی‌کننده طرحواره‌های ناسازگار اولیه در سطح فردی و محبوبیت والدین به عنوان سطح دوم (خانواده) اجرا شد. به این سؤالات پاسخ می‌دهند که چه مقدار از واریانس کمال‌گرایی منفی مربوط به عامل سطح فردی یا مؤلفه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌باشند؟

با توجه به مدل ۲، رابطه بین طردشدگی و انتظارات مبالغه‌آمیز با کمال‌گرایی منفی معنی‌دار می‌باشد، اما رابطه عملکرد مختل و محدودیت‌های معیوب با کمال‌گرایی منفی معنی‌دار نبود (مدل ۲)، همچنین نتایج مدل ۳ نیز نشان داد که از بین متغیرهای سطح دوم (محبوبیت والدین) اثر متغیر محبوبیت پدر بر کمال‌گرایی منفی معنی‌دار بود، ولی اثر محبوبیت مادر معنی‌دار نبود. براساس فرمول‌های زیر واریانس تفاوت کمال‌گرایی منفی بین سطوح محبوبیت والدین ۲۰ درصد می‌باشد، و کمال‌گرایی منفی ۳۹ درصد توسط سطوح فردی تبیین می‌شود.

جدول ۴. اثرات پیش‌بینی‌کننده‌ها بر کمال‌گرایی منفی دانش‌آموزان برای مدل دوم و سوم

اثر ثابت	مدل ۲			مدل ۳		
	B	SE	P	B	SE	P
سطح ۱						
طردشدگی	۳/۸۱	۰/۹۷	۰/۰۰۱	۳/۸۱	۳/۸۹	۰/۰۰۱
عملکرد مختل	-۱/۱۸	۰/۸۳	ns	-۱/۱۸	-۱/۴۱	ns
محدودیت‌های معیوب	۱/۶۰	۰/۹۱	ns	۱/۶۰	۱/۷۵	ns
انتظارات مبالغه‌آمیز	۶/۰۲	۱/۰۹	۰/۰۰۱	۶/۰۲	۵/۵۰	۰/۰۰۱
سطح ۲						
پدر	-	-	-	-۰/۲۱	۰/۱۰	۰/۰۵

1. intercept only model

2. one way anova with random effects model

مدل ۳			مدل ۲			اثر ثابت
P	SE	B	P	SE	B	
ns	۰/۰۹	۰/۱۵	-	-	-	مادر
p	χ^2	مؤلفه واریانس	p	χ^2	مؤلفه واریانس	اثر تصادفی
۰/۰۰۱	۵۶۲/۵۲	۱۷/۴۷	۰/۰۰۱	۵۸۷/۶۴	۱۷/۷۱	خطای مدل
-	-	۱۳/۸۱	-	-	۱۳/۸۱	تأثیر سطح اول

$$\tau_{00} \text{ (intercept-only)} - \tau_{00} \text{ (means-as-outcomes)} = \frac{261/92 - 313/97}{261/92} = 0/20$$

$$\sigma^2 \text{ (intercept-only)} - \sigma^2 \text{ (random-coefficients)} = \frac{313/97 - 190/83}{313/97} = 0/39$$

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج آزمون فرضیه‌های مطالعه حاضر با استفاده از رویکرد تحلیل سلسه مراتبی دوسطحی نشان داد که در سطح فردی اثر مؤلفه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر کمال‌گرایی منفی شامل مؤلفه‌های طردشدگی و انتظارات مبالغه‌آمیز بود، اما اثر مؤلفه‌های عملکرد مختل و محدودیت‌های معیوب بر کمال‌گرایی منفی معنی‌دار نبود. رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با کمال‌گرایی در تحقیقات (سلمانپور، فرید، سلمان‌پور و قاسم‌زاده، ۱۳۹۳؛ بازدار و موسوی، ۱۳۹۷؛ اسمیت و همکاران، ۲۰۱۸؛ بون، بارت، و اندرچن و کلاس، ۲۰۱۳؛ گیسون و فرانکس، ۲۰۱۹) نشان داده شده است، برای نمونه سلمان‌پور و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه خود نشان دادند که مؤلفه‌های کمال‌گرایی منفی شامل تمرکز بر اشتباهات، معیارهای بالا با دیگران، نیاز به تأیید، ادراک فشار و نشخوار فکری با طرحواره ناسازگار اولیه رابطه مثبت دارند و ابعاد کمال‌گرایی منفی از روی طرحواره‌های ناسازگار اولیه قابل پیش‌بینی می‌باشند. از دریچه نگاه‌های متفاوتی، می‌توان این یافته را تبیین کرد، برای نمونه می‌توان به ویژگی‌های مشترک افراد دارای کمال‌گرایی منفی و ویژگی‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه اشاره نمود، در واقع هم کمال‌گرایی منفی و هم طرحواره‌های ناسازگار اولیه هر دو با عزت‌نفس پایین، اضطراب، استرس، خودسرزنش‌گری و احساس گناه رابطه دارند (بون و همکاران، ۲۰۱۳). از سوی دیگر طبق دیدگاه ماسون، پلات و تاپسون (۲۰۰۵)، طرحواره‌ها هسته و بنیاد خودپنداره افراد را شکل

می‌دهند، و می‌توانند مولد عاطفه منفی، اختلال شخصیت و یا آسیب‌های روانشناختی همچون کمال‌گرایی منفی باشند (آذری، ۲۰۱۷). در این زمینه یانگ (۱۹۹۱) در نظریه خود بیان داشته است که طردشدگی رابطه مستقیمی با کمال‌گرایی دارد. همچنین مادیگان، استابر و پسفیلد (۲۰۱۶) نشان دادند که انتظارات مبالغه‌آمیز بطور معنی‌داری با کمال‌گرایی در ارتباط می‌باشند.

در مورد اثرات سطح دوم یا محبوبیت والدین بر کمال‌گرایی منفی، نتایج آزمون تحلیل سلسله‌مراتبی نشان داد که در سطح دوم، محبوبیت پدر، اثر معنی‌داری بر کمال‌گرایی منفی دارد، ولی محبوبیت مادر بر کمال‌گرایی منفی معنی‌دار نبود. هرچند رابطه بین محبوبیت والدین و کمال‌گرایی منفی به صورت مستقیم مورد بررسی قرار نگرفته است، اما مطالعات بسیاری (بشارت و همکاران، ۱۳۸۹؛ بشارت و همکاران، ۱۳۹۰؛ میلر و نیومستر، ۲۰۱۷؛ سرگین، بورک و کاتور، ۲۰۲۰؛ والتون و همکاران، ۲۰۲۰) رابطه بین محبوبیت والدین با کمال‌گرایی را تأیید کرده‌اند، که با یافته‌های مطالعه همسو می‌باشند. در این زمینه برای نمونه نتایج پژوهش بشارت و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند که سبک فرزندپروری آمرانه پدر با کمال‌گرایی خودمحور، دیگرمحور و جامعه‌محور فرزندان رابطه دارد. همچنین سبک اقتداری مادر، کمال‌گرایی دیگرمحور فرزندان را پیش‌بینی می‌کند.

در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت که در حالت کلی طبق نظریه یادگیری مشاهده‌ای^۱ باندورا، رفتار والدین، رفتار فرزندان را جهت می‌دهد و کمال‌گرایی نیز از این قاعده مستثنی نیست و هرگونه رفتارهای مرتبط با کمال‌گرایی والدین می‌تواند در آینده مولد رفتارهای کمال‌گرایانه فرزندان باشد (مهبودی، امیری و مولوی، ۱۴۰۰). به‌طوری‌که والتون و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که بین کمال‌گرایی والدین با کمال‌گرایی فرزندان رابطه مستقیمی وجود دارد. با این حال در مطالعه حاضر محبوبیت پدر اثر منفی بر کمال‌گرایی منفی داشت، در حالی که رابطه محبوبیت مادر با کمال‌گرایی معنی‌دار نبود. به بیان دیگر این مطالعه نشان داد که با افزایش میزان محبوبیت پدر، میزان کمال‌گرایی منفی فرزندان کاهش پیدا می‌کند. در تبیین این یافته می‌توان به نقش پدرسالاری در فرهنگ ایران اشاره کرد، با توجه به اینکه در اکثر خانواده‌های ایرانی، پدران در مراقبت از دختران نقش اصلی را دارند و این امر در بسیاری از موارد منجر به رفتارهای آمرانه می‌شود (یزدخواستی و شیرینی، ۱۳۸۷)، این عامل می‌تواند منجر به کاهش محبوبیت پدر در نزد فرزندان دختر شود که سبب افزایش کمال‌گرایی منفی در آنها می‌گردد. در این زمینه مطالعه بشارت و همکاران (۱۳۹۰) نشان داد که خانواده‌های دارای سبک فرزندپروری آمرانه، فرزندان را برای عملکرد کامل تشویق می‌کنند و نسبت به شکست‌های آنها با ناامیدی، اضطراب و بی‌قراری واکنش نشان می‌دهند، در نتیجه فرزندان نیز از هر اشتباهی ترسیده و سعی می‌کنند با کمال‌گرا بودن، از اشتباه و شکست دوری کنند.

در نهایت مطالعه حاضر نیز مانند بسیاری از مطالعات دیگر دارای برخی محدودیت‌ها بود، از جمله وجود شرایط کرونایی سبب استفاده از پرسشنامه‌های آنلاین شد که تا حدی زمان جمع‌آوری پرسشنامه‌ها را طولانی‌تر کرد. همچنین محدود بودن جامعه آماری به دانش‌آموزان دختر مدارس دولتی تیزهوشان شهر تهران، قابلیت تعمیم نتایج را با محدودیت مواجه می‌کند. با این حال براساس یافته‌های مطالعه حاضر که اثربخشی سطح خانواده و سطح فردی را بر کمال‌گرایی منفی نشان داد، مراکز آموزشی و مشاوره‌ای و درمانی می‌توانند در راهنمایی یا درمان دانش‌آموزان، متغیرهای سطح بالاتر را نیز مد نظر قرار دهند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: تمامی مشارکت‌کنندگان آگاهانه و داوطلبانه در پژوهش مشارکت نمودند. جهت شرکت نوجوانان تیزهوش در این پژوهش، اجازه انجام تحقیق از والدین آنها گرفته شده است. این پژوهش، خطری برای مشارکت‌کنندگان ایجاد نکرده است.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول محقق اصلی این پژوهش است. نویسنده دوم استاد راهنما و نویسندگان سوم و چهارم استادان مشاور رساله می‌باشند.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منفعی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاوران این تحقیق و نیز کارکنان بخش پژوهش و دانش‌آموزان تیزهوش شرکت‌کننده در این پژوهش که در انجام این تحقیق یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

¹. observational learning

References

- Amani Saribagloo, J., Sepehrian-Azar, F., Vahedi, S. (2014). Multilevel analysis of adolescents' academic alienation: the roles of school culture and basic psychological needs. *Research in School and Virtual Learning*, 2(5), 43-54. [Link]
- Asadi, R., Afroz, G., Ghobari, B., Ghasemzadeh, S. (2015). The relation between marital satisfaction in parents and parental popularity in children with and without hearing impairments. *Journal of empowering exceptional children*, 6 (3), 82-90. [Link]
- Azhari, M. S. (2017). Early Maladaptive Schemas and Academic Procrastination in Students: The Mediating Role of Perfectionism. *International Journal of Psychological Studies*, 9(4), 76-82. [Link]
- Azizi, S., Roosta, A. (2010). Factors Effect Salespeople Performance Based on Multilevel Approach. *Journal of Business Management*, 2(2), 5-108. [Link]
- Bazdar, K., Moosavi, A. (2018). An Investigation and Analysis of the Role of Initial Maladaptive Schemas and Negative Perfectionism in Predicting Emotional Divorce among Couples. *The Women and Families Cultural-Educational Journal*. 13(43), 93-116. [Link]
- Besharat, M.A., Azizi, K., Hoseini, A. (2010). The relation between parental perfectionism and parenting styles. *Journal of research in educational system*, 4(8), 9-29. [Link]
- Besharat, M.A., Azizi, K., PourSharifi, H. (2010). The relation between parenting styles with perfectionism in children in Iranian families. *Journal of family research*, 7(2), 145-160. [Link]
- Boone, L., Braet, C., Vandereycken, W., & Claes, L. (2013). Are maladaptive schema domains and perfectionism related to body image concerns in eating disorder patients? *European Eating Disorders Review*, 21(1), 45-51. [Link]
- Davis, M. C., & Wosinski, N. L. (2012). Cognitive errors as predictors of adaptive and maladaptive perfectionism in children. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 30(2), 105-117. [Link]
- Flanagan, J. (2018). Joanna Simpson and Meagan Glover Adams: Understanding Gifted Adolescents: Accepting the Exceptional. *Journal of Youth and Adolescents*. 47(6), 17-47. [Link]
- Gibson, M., & Francis, A. J. (2019). Intergenerational transfer of early maladaptive schemas in mother-daughter dyads, and the role of parenting. *Cognitive Therapy and Research*, 43(4), 737-747. [Link]
- Hashemi, L., Latifian, M. (2012). Prediction of Normal and Neurotic Perfectionism of Daughters based on Perfectionism Dimensions of Mothers and Family Communication Patterns. *Journal of Family Research*, 8(4), 405-425. [Link]
- Kakavand, A.R., Nazari, F., Mashhadi, M. (2015). Relationship between early maladaptive schemas of mothers with parenting styles and externalizing symptoms in children. *Journal of Applied Psychology*, 9(3), 115-135. [Link]
- Keramati, H., Motaharnejad, E., Kadivar, P., Arabzade, M. (2021). Investigating of factor structure, validity and reliability of the Effortful Control Scale (ECS) in Iranian adolescents. *Journal of Psychological Sciences*, 102 (20), 837-848. [Link]
- Láng, A. (2015). Machiavellianism and early maladaptive schemas in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 87, 162-165. [Link]
- Lee, Y., Ha, J. H., & Jue, J. (2020). Structural equation modeling and the effect of perceived academic inferiority, socially prescribed perfectionism, and parents' forced social comparison on adolescents' depression and aggression. *Children and youth services review*, 108, 104649. [Link]
- Levine, S. L., Green-Demers, I., Werner, K. M., & Milyavskaya, M. (2019). Perfectionism in adolescents: Self-critical perfectionism as a predictor of depressive symptoms across the school year. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 38(1), 70-86. [Link]
- Lovell, S., & Clifford, M. (2016). Nonsuicidal self-injury of adolescents. *Clinical pediatrics*, 55(11), 1012-1019. [Link]
- Luna, B., Padmanabhan, A., & O'Hearn, K. (2010). What has fMRI told us about the development of cognitive control through adolescence? *Brain and cognition*, 72(1), 101-113. [Link]

- Madigan, D. J., Stoeber, J., & Passfield, L. (2016). Perfectionism and attitudes towards doping in junior athletes. *Journal of sports sciences*, 34(8), 700-706. [Link]
- Mason, O., Platts, H., & Tyson, M. (2005). Early maladaptive schemas and adult attachment in a UK clinical population. *Psychology and psychotherapy: Theory, research and practice*, 78(4), 549-564. [Link]
- Mehboodi, M., Amiri, S., Molavi, H. (2021). The mediating role of resilience in the relationship between positive and negative emotional expression in the family and adolescent psychological well-being. *Journal of Psychological Sciences*, 102 (20), 861-868. [Link]
- Meyer, A., & Wissemann, K. (2020). Controlling parenting and perfectionism is associated with an increased error-related negativity (ERN) in young adults. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 15(1), 87-95. [Link]
- Miller, A. L., & Speirs Neumeister, K. L. (2017). The influence of personality, parenting styles, and perfectionism on performance goal orientation in high ability students. *Journal of Advanced Academics*, 28(4), 313-344. [Link]
- Mofield, E., & Parker Peters, M. (2019). Understanding underachievement: Mindset, perfectionism, and achievement attitudes among gifted students. *Journal for the Education of the Gifted*. 42(2), 107-134. [Link]
- Mohammadi, S.D., Rafiepour Alavi, F, Amini Qomi, M., Amiri, H. (2017). An Investigation of the Relationship between Maladaptive Primary Schemas and Happiness in Adolescents. *Qom University of Medical Sciences Journal*. 10 (11):42-50. [Link]
- Moosivand, M. (2021). Structural model of family functioning, psychological capital, psychologically active psychological needs: the mediating role of adolescent responsibility in adolescence. *Journal of Psychological Sciences*, 20(103), 1147-1170. [Link]
- Musazadeh, H., Arjmandnia, A.A., Afrooz, G.A., Ghojari-Bonab, B. (2019). The Effectiveness of Cognitive Rehabilitation Program Based on Prospective Memory on the Behavioral Problems and Executive Functions of Attention in Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Journal of Exceptional Children*. 18 (3): 117-130. [Link]
- Salmanpour, H., Farid, A., Salmanpour, S., Gasemzadeh, A. (2015). Relationship between Early Maladaptive Schemas and Perfectionism: Testing a Causal Model. *Journal of Modern Psychological Researches*, 9(35), 81-97. [Link]
- Segrin, C., Burke, T. J., & Kauer, T. (2020). Overparenting is associated with perfectionism in parents of young adults. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 9(3), 181. [Link]
- Shahamat, F. (2011). Study of relationship between child rearing styles and early maladaptive schemas. *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 11(2), 239-254. [Link]
- Shannon, A., Goldberg, J. O., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2018). The relationship between perfectionism and mental illness stigma. *Personality and Individual Differences*, 126, 66-70. [Link]
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Chen, S., Saklofske, D. H., Mushquash, C., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2018). The perniciousness of perfectionism: A meta-analytic review of the perfectionism–suicide relationship. *Journal of personality*, 86(3), 522-542. [Link]
- Song, Y., & Lee, E. (2018). Early Maladaptive Schemas Characterizing Different Types of Adolescents. *International Journal of Advanced Culture Technology*, 6(3), 22-26. [Link]
- Stanford, S., Jones, M. P., & Hudson, J. L. (2017). Rethinking pathology in adolescent self-harm: Towards a more complex understanding of risk factors. *Journal of adolescence*, 54, 32-41. [Link]
- Stornæs, A. V., Rosenvinge, J. H., Sundgot-Borgen, J., Pettersen, G., & Friborg, O. (2019). Profiles of perfectionism among adolescents attending specialized elite-and ordinary lower secondary schools: A Norwegian cross-sectional comparative study. *Frontiers in psychology*, 10, 2039. [Link]
- Stricker, J., Buecker, S., Schneider, M., & Preckel, F. (2020). Intellectual giftedness and multidimensional perfectionism: A meta-analytic review. *Educational Psychology Review*. 32(2), 391-414. [Link]

- Thimm, J. C. (2010). Personality and early maladaptive schemas: A five-factor model perspective. *Journal of behavior therapy and experimental psychiatry*, 41(4), 373-380. [Link]
- Totonchi, M., Samani, S., Zandi Ghashghaei, K. (2012). Mediating Role of Self-Concept in Perfectionism and Mental Health of Adolescents in the City of Shiraz in 2012. *Journal of Advanced Biomedical Sciences*, 2 (3):210-217. [Link]
- Walton, G. E., Hibbard, D. R., Coughlin, C., & Coyle-Shepherd, D. D. (2020). Parenting, personality, and culture as predictors of perfectionism. *Current Psychology*, 39(2), 681-693. [Link]
- Yazd-khasti, B., Shiri, H. (2008). Patriarchy Values and Violence against Women. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 6(3), 55-79. [Link]
- Young, J. E. (1994). Cognitive therapy for personality disorders: A schemafocused approach, Rev: Professional Resource Press/Professional Resource Exchange. [Link]
- Zargar, Y., Mardani, M., Mehrabzadeh, M. (2011). The effect of cognitive-behavioral therapy on perfectionism and sense of shame in university students. *Journal of applied psychology*, 4(24), 71-85. [Link]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی